

Innspillsdokument til Opplæringslovutvalget signert Aksjon skolebibliotek

Aksjon skolebibliotek er et samarbeid på tvers av opptil fjorten organisasjoner som siden 2016 har arbeidet med å bedre tilstanden til det norske skolebiblioteket. Aksjonen kom med et eget innspill til Opplæringslovutvalget i desember 2018, og kommer etter oppfordring med et tilleggsdokument med fokus på enkeltpunkter.

Aksjonen er representert ved arbeidsgruppa: Ann Berit Hulthin (Norsk Bibliotekforening), Vibeke Røgler (Foreningen !les), Eva Rekve (Leser søker bok) og Mari Moen Holsve (Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere).

INNHOLD	side:
1. Bakgrunn	2
2. Skolebiblioteket i dag	3
3. Skolebibliotekets relevans iht. §102 og §109 i grunnloven	4
4. Skolebibliotekets relevans iht. overordnet del i læreplanen og skolens formålsparagraf	5
5. Skolebibliotekets rolle iht. kildekritikk, digital framtid og digitalt medborgerskap	7
6. Skolebibliotekets rolle i skolemiljø og dannelse	9
7. Skolebiblioteket: Integret i skolens pedagogiske virksomhet	11
8. Kompetanse i skolebibliotek	13
9. Tverrdepartementalt samarbeid	14
10. Tilsyn med skolebibliotek	15
11. Verdien av kulturfondsbøker til alle skolebibliotek	16
12. Gode og dårlige eksempler på dagens skolebibliotektilbud	17
13. Forslag til merknad	21

1: BAKGRUNN

Dagens Opplæringslov sier at alle skoler skal ha skolebibliotek. Forskriften tilknyttet loven uttrykker at om skolen ikke har eget bibliotek, kan skolebibliotek sikres gjennom samarbeid med andre bibliotek og at biblioteket skal være tilgjengelig i skoletiden. Skolebiblioteket skal også brukes aktivt i opplæringa og skal være tilrettelagt for skole.

Nasjonaltbibliotekets statistikk om skolebibliotek er begrenset.

Utdanningsdirektoratets Spørsmål til Skole-Norge inneholdt spørsmål om skolebibliotek i 2009, 2013 og våren 2018. Disse ulike statistikkene viser sammen med avhandlinger og studier at loven og forskriften ikke etterleves. Elevenes rett til et likeverdig tilbud til et velfungerende skolebibliotek oppnås ikke i dag. Skolebibliotek ser også ut til ofte å falle mellom to stoler, da bibliotek hører til under Kulturdepartementet, mens skole tilhører Kunnskapsdepartementet. Det finnes per i dag ingen samhandling eller tverrdepartemental instans som utvikler skolebibliotek, samkjører politikk på området eller kontrollerer at lov og forskrift følges. I Sverige har man nedsatt en *Myndighetsöverskridande skolbiblioteksgrupp* som skal arbeide over de ulike myndighetsgrensene og gi et helhetlig bilde av situasjonen og bedre samhandlingen og informasjonen¹.

FNs konvensjon om barns rettigheter uttrykker tydelig barns ytringsfrihet og barns rett til å søke informasjon og ideer som grunnlag for å danne seg egne synspunkter og gi uttrykk for disse².

I IFLA/UNESCOS skolebibliotekmanifest står det følgende:

Skolebiblioteket formidler informasjon og tanker som er avgjørende for å kunne fungere i dagens informasjons- og kunnskapsbaserte samfunn. Skolebiblioteket gir elevene de ferdigheter som er nødvendig for livslang læring og utvikling av fantasien, og gjør dem i stand til å ta sitt ansvar som medborgere³.

Godt utstyrte bibliotek med kompetente bibliotekansatte og har støtte fra skoleledelsen, bidrar klart til bedre målresultat for elevene. De personlige og samfunnsmessige konsekvensene av dårlig leseferdigheter er store. For at elever skal bli gode og funksjonelle lesere trengs mer enn god leseopplæring og testing av lesenivå. Lesing krever mengdetrening. Det er bred enighet om hvor viktig det er at alle barn og unge blir gode lesere og bred enighet om at lesing er en viktig forutsetning for læring. At alle borgere kan lese og forstå hva de leser er et demokratispørsmål.

¹ <http://www.kb.se/bibliotek/Bibliotek/Skolbibliotek/>

² FNs barnekonvensjon artikkel 12-14

³ <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-manifesto-no.pdf>

2: SKOLEBIBLIOTEK I DAG

Lov- og planverk er i dag identisk for grunn- og videregående skole. Situasjonen er likevel svært forskjellig når det gjelder elevenes tilgang til skolebibliotek i de ulike skoleslagene. Skolebibliotekene på fylkeskommunalt nivå er jevnt over bedre bemannet og har bedre ressurstilgang enn grunnskolebibliotekene, hvor kommunenes økonomi og prioriteringer gir store forskjeller.

De veldig varierende tilstandene i norske skolebibliotek er et resultat av at det kun er ildsjeler og tilfeldigheter som avgjør hvor godt skolebibliotek elevene har.

At skolebiblioteket ikke er prioritert i dag, ser vi i statistikken – både på tallene, og på det manglende fokuset på skolebiblioteket i selve spørsmålsskjemaene.

Nasjonalbiblioteket er ansvarlig for å hente inn statistikk for skolebibliotek og siste statistikk tilgjengelig er fra 2016⁴. Statistikk fra skolebibliotek er begrenset og datagrunnlaget er dårlig og dermed av lav verdi. 137 grunnskoler rapporterte at de hadde bibliotek, men rapporterte ikke data. 228 skoler rapporterte at de ikke har skolebibliotek og 556 skoler svarte ikke. Det vi vet om skolebibliotekene som leverte statistikk, er at de i gjennomsnitt har en årlig tilvekst på 1,1 bok per elev inkludert lærebøker, og samlet bestand på 22 bøker per elev.

Statistikken viser at bibliotek hvor det er ansatt en med bibliotekfaglig personale i minst 50% stilling, er skolebiblioteket i gjennomsnitt tilgjengelig for elevene 3 timer per uke og bibliotekaren har 0,6 timer å bruke per elev per år⁵. I videregående skole er tallene 25,2 timer per uke og 2,3 timer å bruke per elev per år⁶. Antall skolebibliotekarårsverk i grunnskolene økte i perioden 2009-2013, da Program for skolebibliotekutvikling foregikk. For deretter å synke igjen, mens elevtallet øker⁷.

Dette viser hvor viktig det er med en lovfesting av skolebibliotek, som ivaretar tilbudet løpende, og uavhengig av enkeltprosjekter og tiltak.

Skolelederforbundet har også uttalt følgende:

*[...] Dessverre vet vi at ikke-lovpålagte tjenester har en tendens til å bli nedprioritert, til tross for at tjenestene har avgjørende betydning for elevenes læring og utvikling. Skolelederforbundet mener derfor at skolebibliotekene bør gis høyere prioritet. Forskjellene i tilbud i vårt langstrakte land er stor. Det samme gjelder mellom tilbudene i grunnskole og videregående skole. Opplæringsloven slår fast at elevene skal ha tilgang på skolebibliotek, men den sier ikke noe om omfang og kvalitet. Kanskje det er behov for at Opplæringslovutvalget vurderer denne paragrafen i loven ekstra nøye. [...]*⁸

⁴ <https://kunnskapsbase.bibliotekutvikling.no/statistikk/statistikk-for-norske-bibliotek/skolebibliotek/>

⁵ <https://kunnskapsbase.bibliotekutvikling.no/content/uploads/2017/12/Grunnskular-Tabell-8-2016.pdf>

⁶ <https://kunnskapsbase.bibliotekutvikling.no/content/uploads/2017/12/Videreg%C3%A5ende-skoler-Tabell-7-2016.pdf>

⁷ <https://gsi.udir.no/app/#!/view/units/collectionset/1/collection/80/unit/1/>

⁸ <https://www.skolelederforbundet.no/om-oss/aktuelt/--Skolebibliotekene-ma-prioriteres-hoyere>

3: SKOLEBIBLIOTEKETS RELEVANS IHT. §102 OG §109 I GRUNNLOVEN

§102 – Alle har rett til respekt for privatlivet og familielivet sitt, for heimen sin og kommunikasjonen sin

Skolebiblioteket kan spille en viktig rolle i forhold til å gi alle elever økt bevissthet rundt digitalt privatliv.

Data Detox er et eksempel på hva bibliotekene gjør for å sikre den enkeltes personvern. Datasikkerhet, personvern, elektroniske spor og overvåkning er temaer som angår alle, og som er spesielt viktig å lære i skolen. Skolebibliotek og bibliotekansatte kan spille en nøkkelrolle i å gjøre elever til mer bevisste digitale brukere. *Data Detox* går ut på å bevisstgjøre folk i forhold til egne handlinger på nett. Et hovedelement i *Data Detox* er *Data Detox Kit*, som er et praktisk verktøy som både skole- og folkebibliotek kan bruke for å bidra til økt digital bevissthet:

<https://buskerud.fylkesbibl.no/data%20detox/>

Barn og unge skaffer mye informasjon gjennom åpne kilder på internett, men er ikke tilstrekkelig kritiske til det de leser⁹. Dette vil utvilsomt bli en del av utdanninga i framtiden, og biblioteket er en viktig bidragsyter.

Se for øvrig punkt 5 i dette dokumentet, om digital framtid og digitalt medborgerskap.

§109 – Alle har rett til utdanning

Born har rett til å ta imot grunnleggjande opplæring. Opplæringa skal utvikle evnene til kvart barn og ta omsyn til dei behova det har, og fremje respekt for demokratiet, rettsstaten og menneskerettane.

Høsten 2015 vedtok FNs medlemsland 17 mål for bærekraftig utvikling fram mot 2030. Disse målene gjelder for alle land, og blir også omtalt som verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe sosial ulikhet og stoppe klimaendringene. Utdanning har en verdi i seg selv og er samtidig en forutsetning for å nå de andre målene. Vi vet fra enkelt eksempler at skolebiblioteket kan utgjøre en stor forskjell i barns opplæring og resultater¹⁰.

Skolebiblioteket er med på å utjevne sosiale ulikheter¹¹. Slik situasjonen er i dag får ikke alle elever et godt nok skolebibliotektilbud, og **dermed oppfylles heller ikke kravet om at hvert barn får samme utgangspunkt i opplæringen.**

⁹ <https://forskning.no/universitetet-i-oslo-skole-og-utdanning-barn-og-ungdom/norske-15-aringer-er-ikke-kritiske-nok-til-informasjonen-de-finner-pa-nett/1220774>

¹⁰ <https://www.f-b.no/debatt/skole/ostfold-kulturutvikling/kjoper-boker-sparer-pa-spesialundervisning/o/5-59-925418>

¹¹ Hjellup (red.) 2018: *Skolebiblioteket*, Cappelen Damm Akademisk

4: SKOLEBIBLIOTEKETS RELEVANT IHT. OVERORDNET DEL I LÆREPLANEN OG SKOLENS FORMÅLSPARAGRAF

Den overordnede delen beskriver det grunnsynet som skal prege pedagogisk praksis i hele grunnopplæringen. Den skal også ligge til grunn for samarbeidet mellom hjem og skole. Overordnet del tydeliggjør skolens og lærebedriftens ansvar for danning og for utvikling av kompetansen til alle deltakere i grunnopplæringen.

Skolens formålsparagraf (opplæringsloven § 1-1):

- *Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.*
- *Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.*
- *Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.*
- *Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitenskapleg tenkjemåte.*
- *Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrong.*
- *Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.*
- *Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.*

I forarbeidet til Opplæringsloven beskrives skolebiblioteket som et *viktig pedagogisk verktøy*¹² og skolebibliotek som *eit bibliotek som er særskilt tilrettelagt for skolen, og at biblioteket også kan brukast som eit aktivt ledd i opplæringa på skolen*¹³. Dette er med på å knytte skolebibliotek til skolens formål og verdigrunnlaget i skolen. *Overordnet del av læreplanverket skal tydeliggjøre hva elevene skal lære og hvilke ferdigheter de skal tilegne seg. Et godt skolebibliotek er en ressurs for elever og lærere til å oppnå disse ferdighetene.*

Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen¹⁴ og Transport- og kommunikasjonskomiteen¹⁵ sa i to ulike innstillinger høsten 2016 at skolebibliotek skal være en læringsarena på tvers av alle fag, at skolebibliotek utjevner digitale skiller og fremmer personlig vekst hos den enkelte elev. Dette er Stortingets syn på skolebibliotek og bør få innvirkning på ny skolepolitikk som utformes og planlegges av departementet.

¹² NOU 1995:18

¹³ Ot.prp. nr 46. 1997-98

¹⁴ Innst. 19 S-2016-2017

¹⁵ Innst. 84 S-2016-2017

Overordnet del av læreplanverket har lagt vekt på kritisk tenkning, dybdelæring, demokrati og medvirkning, grunnleggende ferdigheter, livslang læring og et inkluderende læringsmiljø. Dette er alle områder hvor skolebibliotek kan være en sterk bidragsyter. Skolebiblioteket og skolebibliotekaren har informasjonskompetanse når det gjelder kildekritikk, innhenting av tilleggsinformasjon og sekundærlitteratur for pensumbøkene. Ludvigsen-utvalgets rapport *Fremtidens skole* understreker at kildekritisk vurderingsevne og digital dannelse er temaer som må bli mer sentrale i skolen i årene framover. Falske nyheter på internett sprer om seg og skolebibliotek og skolebibliotekarene kan brukes aktivt i skolens arbeid med digital kompetanse og til å utdanne engasjerte, kritisk tenkende mennesker med sunt nettvett.

Et godt skolebibliotek er i seg selv demokratisk og gir lik tilgang til kunnskap. Å lære å bruke et bibliotek er med på å gi elevene en kompetanse til å finne kunnskap og gjenfinne litteratur, noe som de vil ha bruk for resten av livet. I tillegg er skolebiblioteket et fristed på skolen, der elevene kan bli mottatt som de er, uten forventningspress eller fokus på prestasjoner. Skolebiblioteket er et sted som legger til rette for et læringsmiljø tilpasset hver enkelt elev gjennom å formidle litteratur tilpasset elevenes evner og deres måte å lære på. Skolebibliotek er også en arena som utvikler leseferdigheter og leselyst hos elever. Skolebibliotek skaper lesere og lesing er nøkkel til kunnskap. Ungdom som leser for fornøynsens skyld skårer høyt på PISA-målinger. Et oppdatert, bemannet og *åpent* skolebibliotek er avgjørende for en elevs faglige, språklige og sosiale utvikling.

Den raske kunnskapsutviklingen, digitaliseringen og mangfoldet blant elevene fordrer bruk av allsidig litteratur og allsidig leseopplæring i ulike fag og emneundervisning. Derfor bør skolebiblioteket som læringsarena og partnerskap mellom lærere og skolebibliotekarer innlemmes i læreplanen som et overordnet prinsipp for all opplæring. Dette er nødvendige forutsetninger for dybdelæring og læring av god kvalitet som er på høyde med samfunnsutviklingen i vår tid. Prosjektet *Et lag rundt eleven* skaffet et kunnskapsgrunnlag for hvordan flerfaglig kompetanse i skolen kan benyttes på best mulig måte, samt å utvikle testbare modeller for hvordan et slikt tverrfaglig samarbeid kan se ut. AFI-rapport 6/2015 *Hva lærerne ikke kan!* sier at det er et utnyttet potensial knyttet til samarbeid mellom bibliotekarene og lærerne.

Forskning¹⁶ viser at **barn og unge med rik tilgang på aktuell og interessevekkende litteratur, vekker elevenes leseengasjement.** Nærhet til bøker og stor valgfrihet vekker leselysten til elevene. Med hensyn til læring finner også studier fra USA, Australia, New Zealand og Storbritannia målbare positive læringseffekter av bruk av skolebibliotek i undervisningen.

I Norge har skolebibliotekene en svak posisjon, og en av grunnene er at skolebibliotek ikke er en del av norsk skolepolitikk og skolemyndighetene ikke har kvalitetskrav til skolebibliotek.

¹⁶ Hjellup (red.) 2018: *Skolebiblioteket*, Cappelen Damm Akademisk

5: SKOLEBIBLIOTEKETS ROLLE IHT. KILDEKRITIKK, DIGITAL FRAMTID OG DIGITALT MEDBORGERSKAP

Kildekritikk og digitale ferdigheter

Målet for alle skolebibliotek er å bidra til å utvikle informasjonskompetente elever som er ansvarlige og etiske deltakere i samfunnet. Dette vil si selvstendige, kritiske elever som er klar over sine informasjonsbehov og tar aktivt del i kunnskapsuniverset. De er bevisste sin evne til å løse problemer og vet hvordan de kan finne relevant og pålitelig informasjon. De kan håndtere teknologiske verktøy for å få tilgang til informasjon og til å kommunisere hva de har lært. De er komfortable i situasjoner der det er flere ulike svar eller ingen svar. De stiller høye krav til sitt arbeid og skaper kvalitetsprodukter. Informasjonskompetente elever er fleksible, endringsdyktige og i stand til å fungere både individuelt og i grupper¹⁷. **Et godt og bemannet skolebibliotek kan utjevne digitale klaseskiller mellom elevene**¹⁸.

Digitalt medborgerskap

I NOU 2011:20 *Ungdom, makt og medvirkning* står det følgende:

Det er mulig for unge å innta en aktiv medborgerrolle: Mange viktige strukturer for deltakelse er allerede etablert, og framveksten av det digitale medborgerskapet senker terskelen for å delta. Men det er også slik at muligheten til å delta ikke er like reell for alle. Det er gjennom systematisk innsats i skolen at grunnlaget er blitt lagt for unges medborgerskap slik det framtrer i dag. Det er også i skolen den viktigste innsatsen må settes inn for å unngå at mønsteret med sosialt skjev deltakelse opprettholdes eller forsterkes. I et levende demokrati kan ikke deltakelse være et eliteprosjekt.

Det står også at: “Sosiale medier har potensial til å fungere som en naturlig del av medborgerskapet. Dette krever at unge er seg bevisst hvilke muligheter de sosiale mediene gir for mobilisering og innflytelse. **Mot denne bakgrunnen foreslår utvalget at digital medborgerkompetanse integreres i det brede demokratifaget i grunnskolen.**” Her fungerer skolebiblioteket som en egnet og opplagt ressurs.

Biblioteket sitter allerede på verktøy her (ref. *Data Detox*, punkt 3 i dette dokumentet) og det er en unik arena der kunnskapen kan formidles i trygge rammer, utenfor klasserommet, uten måling og fokus på prestasjon, men kun på utviklingen av elevene som dyktige, digitale medborgere. Digitale medborgerferdigheter dreier seg om mer enn bare kunnskap; det er etisk og demokratibyggende. Skolebiblioteket er derfor en desto mer naturlig arena, ettersom litteraturen allerede er anerkjent som en viktig formidler av de samme verdiene og prinsippene.

¹⁷ <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/ifla-school-library-guidelines-nr.pdf>

¹⁸ <https://www.uv.uio.no/ils/forskning/aktuelt/aktuelle-saker/2018/elever-navigasjon-lesing-kilder-nett.html>

Søkekompetanse, kildekritikk og medieforståelse

Forskning.no viser at norske 15-åringer ikke er kritiske nok til informasjon de finner på nett¹⁹. Sosiale medier og dagens enorme nyhetsstrøm er en utfordring å navigere i. Skolebibliotekene kan ha en sentral rolle når det gjelder elevenes opplæring i digitale ferdigheter som informasjonskompetanse, kildebruk og lesing av sammensatte tekster. Elever og lærere må få opplæring i bruk av skolens digitale katalog og hvordan skolebiblioteket er oppbygd, kunnskap om å søke informasjon på internett, samt kildekritikk må også være sentrale emner i skolebiblioteket.

Bibliotekansattes utdanning er avgjørende for om skolebiblioteket blir involvert i undervisning som gjelder informasjonskompetanse. I skoler hvor det finnes en bibliotekfaglig ansatt er oftere aktivt involvert i elevenes informasjonssøking, informasjonsbruk kildekritiske spørsmål og så videre²⁰.

¹⁹ <https://forskning.no/universitetet-i-oslo-skole-og-utdanning-barn-og-ungdom/norske-15-aringer-er-ikke-kritiske-nok-til-informasjonen-de-finner-pa-nett/1220774>

²⁰ http://www.kb.se/Dokument/Nationell%20biblioteksstrategi/Skolbibliotekets%20roll_slutversion.pdf

7: SKOLEBIBLIOTEKETS ROLLE I SKOLEMILJØ OG DANNEELSE

I **Opplæringslova Kapittel 9 A: Elevane sitt skolemiljø** står det følgende:

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

Svake leseferdigheter har alvorlige konsekvenser både for samfunnet og for enkeltmennesket – også på andre områder enn det opplagte lese- og skrivefeltet. Per Thomas Andersen, professor i nordisk litteratur ved Universitetet i Oslo, har uttalt at **det er gjennom litteraturen vi mennesker utvikler vår empatiske ferdighet**. Ved å lese om andre menneskers liv, problemer og utfordringer bli vi også bedre kjent med oss selv og andre. Gjennom litteraturen utvikler vi den grunnleggende ferdigheten empati. Det er derfor helt avgjørende at alle mennesker får tilgang på gode leseopplevelser, slik at de også får muligheten til å bli hele, empatiske mennesker.

Gjennom å utvikle en kultur for lesing ved skolen, bidrar skolen samtidig til å oppfylle skolens demokratiske samfunnsmandat. En lesende befolkning er en opplyst befolkning, en viktig forutsetning for demokratisk deltakelse i samfunnet²¹, i følge forsker Joron Pihl.

Barns erfaringer med litteratur og høytlesing før de begynner på skolen varierer med den sosiale bakgrunnen de kommer fra. Barn som blir lest høyt for har et større ordforråd enn barn som ikke har blitt lest for. Dette er et forsprang som er vanskelig å ta igjen. Og den sosiale ulikheten reproduseres. Undersøkelser viser at skolen kan utjevne sosiale forskjeller ved å gi elever tid og mulighet til å lese selvvalgt bok i skoletiden og fritiden, skriver Pihl²².

Svensk forskning²³ konstaterer at elevene løfter frem skolebiblioteket som en plass for lesing – skolerelatert lesing så vel som fritidslesing. Skolebiblioteket som sosialt system har færre regler og sanksjoner enn andre skolerom, og **skolebibliotekene i forskningen løfter frem at de arbeider aktivt med å skape gode relasjoner til elevene, med et inkluderende skolemiljø som skiller seg fra klasserommet**, og de bidrar til å styrke elevenes interesse for kultur og lesing. Skolebiblioteket er et nøytralt og maktfritt rom.

Skolebibliotek åpner for en vekselbruk mellom elevenes undervisnings- og fritidsrelaterte aktiviteter. Forskning viser at skolebiblioteket er en uformell læringsarena. Her er elevene fristilt fra evaluering og kontroll. Dette er faktorer elever setter høyt og som bidrar til trivsel.

Skolebiblioteket omtales som det porøse rommet²⁴. Det er et sted både å lære og å være. Skolebibliotekaren har en annerledes rolle enn læreren, den er mer nøytral, har andre regler og sanksjonsmiddel enn læreren. I skolebiblioteket er det ingen prestasjonskrav, her kan eleven glede seg over bøker og lesing uten å måtte prestere.

²¹ Hjellup (red.) 2018: *Skolebiblioteket*, Cappelen Damm Akademisk

²² Hjellup (red.) 2018: *Skolebiblioteket*, Cappelen Damm Akademisk

²³ Gärden 2017: *Skolebibliotekets roll för elevers lärande*, Kungliga Bibliotek

²⁴ Ørjasæter, Skaret (red.) 2019: *Litteraturformidlingens arenaer og praksiser*, Cappelen Damm

Skolebibliotekene har sosiale funksjoner. Her er skolebibliotekaren tilgjengelig, nær elevene i og utenom undervisning, de er en del av skolens arbeid med skolemiljøet, og kan gi elevene trygghet og sosialt fellesskap gjennom skoledagen. **Trivsel og et godt læringsmiljø er avgjørende faktorer for at ungdom skal fullføre opplæringa.**

6: SKOLEBIBLIOTEKET: INTEGRERT I SKOLENS PEDAGOGISKE VIRKSOMHET

For å være en integrert del av skolens pedagogiske virksomhet må skolebiblioteket være en naturlig del av den planlagte undervisningen. Skolebiblioteket skal være en ressurs av medier og informasjon som stilles til disposisjon og har som oppgave å bidra til elevenes læring.

Hvordan integrere skolebiblioteket godt nok i skolen? Ansatte ved skolebiblioteket skal delta i de pedagogiske planleggingsmøtene sammen med lærere for å være å jour med den kommende undervisningen og støtte elevene i å nå de utdanningsmål som er nedfelt i skolens målsettinger og læreplaner. Skolebiblioteket skal kunne forberede litteratur og andre informasjonskilder til elevene. Det kan være nivåtilpasset materiale til skolearbeidet slik at elever finner informasjon tilpasset den enkeltes læringsnivå, språkforståelse, tilbud til elever med minoritetsspråklig bakgrunn og eventuelt et alternativ til tradisjonell tilpasset opplæring. Materiale skal komplettere og utfylle lærebøkene.

Dette viser hvordan skolebibliotekenes oppdrag er ulikt folkebibliotekene. Skolebibliotek har helt klare mål, nemlig å **støtte elevene i å nå målene som ligger i læreplanene**. Både den generelle delen av læreplanen som har med dannelse, kultur og å gjøre barna til hele, selvstendige mennesker. Det gjelder de grunnleggende ferdigheter som lesing, å finne informasjon, forstå resonnementer og framstillinger i ulike typer tekster og forholde seg kritisk og selvstendig til tekster. Og det gjelder de fagspesifikke læreplanene. Dette forutsetter tilgang til bøker og formidlere og at formidleren kjenner til målene i de ulike læreplanene. Skolebibliotekene skal ikke skilles fra planverket for skolen og skolens opplæringsprinsipper.

I innstilling til Meld.St.28 (2015-2016) *En fornyelse av Kunnskapsløftet* viser Kirke-utdannings- og forskningskomiteen en god forståelse for hva et skolebibliotek er:

Komiteen viser til at retten til tilgang til skolebibliotek er lovfestet i opplæringsloven. Skolebibliotekene er og skal være en læringsarena i og på tvers av alle fag, og et samlingspunkt som både formidler litteratur og digitale læringsressurser, uavhengig av lesenivå og funksjonsnivå. Komiteen vil understreke viktigheten av at skolebibliotekene blir brukt systematisk i opplæringen, at de styrker sin pedagogiske rolle og blir en integrert del av skolens opplæringsvirksomhet. I tillegg til ferdighetsutvikling kan gode skolebibliotek være en inkluderingsarena som bidrar til å utjevne sosiale, kulturelle og digitale skiller, og som fremmer personlig vekst hos den enkelte elev.

Det samme gjelder innstilling fra Transport- og kommunikasjonskomiteen til Meld.St.27 (2015-2016) *Digital agenda for Norge*:

Komiteen viser til at skolebibliotekene er en læringsarena i og på tvers av alle fag og et samlingspunkt for bruk av digitale læringsressurser.

Komiteen vil understreke viktigheten av skolebibliotekene som en inkluderingsarena som bidrar til å utjevne skiller, og som fremmer personlig vekst hos den enkelte elev. Komiteen mener det er viktig at også skolebibliotek løftes inn som en bidragsyter til økt digital deltakelse i hele befolkningen.

En kompetent bibliotekansatt vil også hjelpe elever med nivåtilpasset lesing for fritiden, utvikle mediesamlingen, planlegge prosjekter og innkjøp som følger skolens pedagogiske arbeid sammen med lærerne, utvikle biblioteket slik at biblioteket både blir en plass for studie og for rekreasjon.

7: KOMPETANSE I SKOLEBIBLIOTEK

Forholdet mellom skolebibliotek og læring har vært formål for empiriske studier siden 1950-tallet, og flere internasjonale studier viser at det finnes en kobling mellom tilgang til et velutrustet skolebibliotek med bibliotekkompetente ansatte og elevers økende prestasjoner²⁵. Den viktigste konklusjon av alle disse studiene er at **en kvalifisert bibliotekansatt, et bredt og variert tilbud av ressurser og et robust samarbeid mellom lærere og bibliotekansatt gagner elevenes læring**²⁶.

Undersøkelser viser også en kobling mellom elevers leselyst og forekomsten av bibliotekansatte og at skolebibliotek er særskilt effektiv i å forbedre lavpresterende elevers resultater²⁷. Med bakgrunn i den positive effekten som bemannede skolebibliotek har på elevers læring og leseferdigheter, besluttet den svenske regjeringen å gi statstilskudd til ansettelse av skolebibliotekarere²⁸.

En ansatt med bibliotekfaglig kompetanse tilfører skolen spesialkompetanse med en unik utdanning innenfor bibliotek- og informasjonsvitenskap, kunnskapsorganisering og gjenfinning, litteraturformidling og lesestrategier, kritisk medieforståelse som informasjonssøk og kildekritikk. Dette er spesialkompetanse som vil komplettere lærerens emnespesifikke kunnskaper. Skolebibliotekaren hjelper elever til å få tak i den informasjon som de har behov for, til å finne rett tekst til rett elev til rett tid.

En skolebibliotekstjeneste skal også gi faglig utvikling til lærerkollegiet som for eksempel innenfor lesing og leseferdigheter, teknologi, søke- og informasjonskompetanse, kunnskap om funksjonshemming som har påvirkning på lesing. Skolebiblioteket skal også samarbeid med andre bibliotek og institusjoner som ulike leseorganisasjoner.

²⁵ http://www.kb.se/Dokument/Nationell%20biblioteksstrategi/Skolbibliotekets%20roll_slutversion.pdf

²⁶ http://www.kb.se/Dokument/Nationell%20biblioteksstrategi/Skolbibliotekets%20roll_slutversion.pdf

²⁷ http://www.kb.se/Dokument/Nationell%20biblioteksstrategi/Skolbibliotekets%20roll_slutversion.pdf

²⁸ Förordning (2016:370) om statsbidrag för personalförstärkning i skolbibliotek.

8: TVERRDEPARTEMENTALT SAMARBEID

Et godt skolebibliotek er et fleksibelt skolebibliotek. Alle barn skal ha krav på det samme, gode skolebibliotektilbudet, uavhengig av hvor i landet de bor. På skoler der de av ulike årsaker ikke har anledning til å tilby et bibliotek i skolens lokaler, er et samarbeid med det lokale folkebiblioteket en egnet løsning. Dette forutsetter at samarbeidet er formalisert – både mellom skole og folkebibliotek, i den aktuelle kommunen og ikke minst nasjonalt.

Kunnskapsdepartementet er styrende myndighet for skoler og skolebibliotek, mens folkebibliotekene ligger hos Kulturdepartementet. **For å sikre samarbeid i alle ledd må det derfor eksistere en myndighetsoverskridende faggruppe** med representanter fra både kunnskaps- og kulturdepartementet, Utdanningsdirektoratet og fagmiljøet ved skolebibliotekarutdanningen ved Universitetet i Agder. Faggruppens oppgave er å etablere og følge opp retningslinjer og krav til alle formelle samarbeid mellom skole og folkebibliotek. Alle slike avtalte samarbeid skal registreres hos faggruppa.

Det er verdt å merke seg at et uformelt samarbeid har eksistert, og personer som da satt i denne gruppa, har uttrykt at det var nyttig og lærerikt. Men dette har altså aldri vært formelt ivaretatt fra departementene.

9: TILSYN MED SKOLEBIBLIOTEK

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler (Opplæringsloven §14-1).

Så vidt oss bekjent har ikke fylkesmennene ført tilsyn med skolebibliotek de seneste årene (kilde: Utdanningsdirektoratet).

Tilsyn på opplæringsområdet er lovlighetstilsyn. Dette betyr at det kun kan kontrolleres det som er regulert i regelverket. **Regelverket er gitt for å sikre at alle barn og unge får et godt og likeverdig barnehage- og opplæringstilbud av høy kvalitet.** Det overordnede målet med tilsyn er å bidra til at kommunene følger regelverket i praksis. I tillegg skal tilsynet bidra til å øke kommunenes evne til å tolke og etterleve regelverket, og generelt fremme kunnskap om regelverket.

Hvordan fungerer tilsyn? Valg av tema for tilsyn er basert på risikovurderinger: Når det skal anslås risiko, blir det vurdert hvor sannsynlig det er at et krav i regelverket ikke blir oppfylt, og hvilke konsekvenser av det mulige bruddet på regelverket gir. Ut fra risikovurderingene, velger fylkesmannen hvilke temaer og skoler de vil føre tilsyn med. Hvis det blir avdekket brudd på regelverket i offentlige skoler vil kommunen få en tilsynsrapport med pålegg om retting. Det er ingen andre reaksjoner i tilsyn etter opplæringsloven.

Aksjon skolebibliotek ønsker at det utføres tilsyn på skoler som bryter Opplæringslova og ikke gir elevene et godt skolebibliotektilbud.

Et mangelfullt skolebibliotektilbud gir store konsekvenser på sikt. I tillegg til å styrke generelle ferdigheter, utøve informasjonskompetanse, bidrar skolebiblioteket også til å sikre like muligheter for alle elever.

I dag får et mangelfullt skolebibliotektilbud ingen konsekvenser. En tydeligere lovttekst om innholdet i et skolebibliotekets tjenester og definisjonen av hva et skolebibliotek er, vil gjøre det enklere for fylkesmannen å utføre tilsyn.

10: VERDIEN AV KULTURFONDSBØKER TIL ALLE SKOLEBIBLIOTEK

Barne- og ungdomslitteratur er ferskvare, og målgruppa er nytenkende og nysgjerrige. Det er derfor avgjørende at skolebiblioteket kan tilby elevene et bredt og relevant utvalg av nye, aktuelle titler. Skolebibliotekets samling skal være voksende og levende, og sørge for at elevene til enhver tid har tilgang på litteratur som passer for dem. Barn har til enhver tid ulike behov i sin utvikling og trenger et stort og bredt tilbud.

Dette kan garanteres ved at alle skolebibliotek årlig får tilsendt de nye titlene fra Kulturrådets innkjøpsordning.

Kulturfondsbøkernes formål er primært å styrke norsk språk og litteratur²⁹, og Kulturrådet spesifiserer også at for at bred litteratur på norsk skal nå fram til lesere over hele landet, trenger man en infrastruktur³⁰.

I Kunnskapsdepartementets nye kjerneelementer for norskfaget³¹ fra 2018 er det spesifikt fokus på blant annet *kritisk tilnærming til tekst, skriftlig tekstsapning og språket som system og mulighet*. For å oppfylle disse kjerneelementene er det en forutsetning at elevene får tilgang til ny og relevant litteratur med stor bredde. Et stort og variert kunnskapsgrunnlag er en forutsetning for at elevene skal kunne forstå og ta språk og tekst i bruk på egen hånd, og vi vet at mengde- og lystlesing er en rask og godt dokumentert vei til faglig mestring³².

Infrastrukturen som er bygd opp i Kulturrådet, og vurderingene som gjøres der, kan systematisk garantere for skolens tilbud på dette punktet. Bøkene i innkjøpsordningen gjennomgår en kvalitetsvurdering og representerer både bredde og nyskapning innenfor litteraturen. Tilbudet er konkret og kan enkelt automatiseres, og det vil sørge for at skolebiblioteket konstant lever og utvikler seg i takt med elevmassen, og til enhver tid har materiale som er aktuelt og relevant også for det store mangfoldet i elevenes ulike behov og utvikling.

Der skolene ikke har eget bibliotek, men opererer med et formalisert samarbeid med nærliggende folkebibliotek (se punkt 8), bør folkebiblioteket få et gitt antall ekstra sett med innkjøpte bøker, spesifikt for å ivareta skolens og/eller skolenes behov.

I dagens ordning er det folkebibliotekene som har førsteprioritet i ordningen og kan søke på vegne av skolebibliotekene – i en ordning der skolebibliotekene er inkludert bør de ha samme status som folkebibliotekene, og ordningen bør bli formalisert, slik at alle skoler/skolebibliotek får nye kulturfondsbøker.

I samarbeid med en representant fra Kulturrådet har Aksjon skolebibliotek estimert at kulturfondsbøker til skolebibliotekene årlig vil koste rundt kr 25 millioner.

²⁹ Kulturrådets egen redegjørelse av Kulturfondsbøkene, kulturradet.no

³⁰ Kulturrådets Områdeplan for litteratur

³¹ Pressemelding fra Kunnskapsdepartementet: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/fornyer-innholdet-i-skolen/id2606028/?expand=factbox2606062>

³² PISA, 2015

11: GODE OG DÅRLIGE EKSEMPLER PÅ DAGENS SKOLEBIBLIOTEK

En rekke skoler jobber systematisk og over tid med å bruke skolebiblioteket som ressurs i elevenes opplæring. Skolene har ulike innfallsvinkler og benytter ressursene på forskjellige måter, men har til felles at de ser skolebibliotekets rom, samling og skolebibliotekarens ressurser som hjelp til elevenes læring.

Vi har samlet noen gode eksempler:

GRUNNSKOLE

Spangereid skole, Lindesnes kommune

Skolen har ca. 160 elever fra 1.-7. trinn og har prioritert skolebibliotek og leseopplæring siden skolen fikk nytt bygg i 2007. Spangereid skole ble i 2011 kåret til årets leselystskole. I 2014 ble skolebiblioteket nominert til Årets bibliotek, og i 2015 stakk Spangereid skole av med Lesesenterets første nasjonale lesepris.

Dette er ikke tilfeldig. Siden 2007 har lesing vært et satsingsområde, og systematisk arbeid med lesestimulering og leseopplæring gir resultater. **Målbare positive resultater sees gjennom interne kartlegginger og nasjonale leseprøver, og ikke minst oppleves en levende lesekultur hos elevene.** Skolen har gjort mange strukturelle grep både i forhold til leseopplæring og lesestimulering. Skolen har en lokal leseplan som er et ledd i skolens arbeid med å sette lesing i system. Gjennom strukturert arbeid for leseopplæring og lesestimulering dannes kultur for lesing i skolens daglige virke. På Spangereid skole leser alle elevene hver dag, har undervisning på skolebiblioteket hver uke, blir presentert for nye og aktuelle bøker kontinuerlig, deltar på leseprosjekter fire uker i året og ikke minst ser vi at elevene går på en skole hvor lesing prioriteres av både ledelse og alle ansatte.

Gulskogen skole, Drammen kommune

Gulskogen skole i Drammen er en 1.-10.-skole med ca. 600 elever og har siden skolens start i 2001 jobbet systematisk og grundig med skolebibliotek. Skolen har en fast ansatt skolebibliotekar i 100 % stilling. Ledelsen ved Gulskogen skole ser at lesing er grunnlaget for læring i alle fag og har vedtatt et bokmanifest. De har bestemt at skolen skal satse på lesing og litteraturformidling. Skolebiblioteket er en del av leseopplæringa på alle trinn, og også en ressurs i å lære elevene å finne og bruke kunnskap fra flere kilder enn læreboka.

For å jobbe med lesing på ungdomstrinnet har skolen startet prosjektet LESDET! som skal sørge for systematisk litteraturformidling i en treårsperiode, med mål om økt leseglede og mer lesing. LESDET! er også et valgfag på skolen, under Medier og informasjon. Skolebibliotekaren leder faget, mens faglærer setter karakter. Elevene leser, diskutere bøker, skrive anmeldelser og planlegger oppdrag. Elevene leser blant annet høyt for barna på SFO, de anbefaler bøker i andre klasser og holder kurs i å skrive bokanmeldelser. LESDET!-gruppa er også ansvarlig for forfatterbesøk på skolen. I 2016 hadde elevene på Gulskogen skole **svært gode resultater på muntlig eksamen, høye grunnskolepoeng og godt nivå på flere av de nasjonale prøvene.** Buskerud fylkesbibliotek har fulgt Gulskogens leseprosjekt LESDET! og gjort kartlegging av leseholdninger ved Gulskogen skole³³.

³³ <https://buskerud.fylkesbibl.no/2016/02/lesdet/>

Vestbyen skole, Namsos kommune

Vestbyen skole er en barneskole med ca. 240 elever som fikk Leseprisen 2018 for sitt arbeid med å øke leseglede gjennom prosjektet #spreleseglede. Det inspirerende prosjektet har ført til stort engasjement for lesing blant elevene, en markant økning i antallet lånte bøker, og oppmerksomhet om skolen og prosjektet langt utenfor skolens område.

Med skolebibliotekar Merete Haagensen Doksæter i spissen har ansatte og elever ved skolen vært med på å friske opp biblioteket, formidle litteratur og markere leseglede på Facebook og Instagram. Det gjøres gjennom tilgjengelighet til et bredt utvalg av bøker, inspirerende bibliotekmiljø, spennende elevoppdrag og kommunikasjon på sosiale medier. **I prosjektet har skolebiblioteket fått en synlig og sentral rolle i den pedagogiske virksomheten.** Prosjektet tar innover seg at mengde- og fritidslesing påvirker elevenes lesemotivasjon og leseferdigheter.

«#Spreleseglede bygger på viktige prinsipper som elev- og foreldreinvolvering, langsiktighet og tverrfaglig tenkning. Deltakelsen på sosiale medier er en idé som skaper nysgjerrighet og engasjement for lesing utover skolens domene, og den bidrar også positivt til skolens identitet,» skriver Lesesenterets jury i sin begrunnelse. Leseprisen deles ut hvert år av Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, til skoler eller barnehager som har gjennomført et særlig godt leseprosjekt. Skolebiblioteket er delt inn i 4 små avdelinger slik at alle elever har umiddelbar og lett tilgang på bøker utenfor klasserommene sine. Alle elever får lånekort når de starter i 1. klasse, og de låner og leverer bøker når de ønsker det på utlåns PC med programmet Mikromarc. Lånekortet kan også benyttes på Folkebiblioteket i kommunen.

VIDEREGÅENDE SKOLE

Akershus fylke

Skolebibliotekene i de videregående skolene i Akershus fylkeskommune har i mange år vært godt integrert i skolens pedagogiske virke, og dermed vært en viktig støtte i elevenes læringsarbeid. Fylkeskommunen har nylig laget en utviklingsplan hvor nettopp samarbeidet mellom bibliotek og pedagoger er vektlagt for å sørge for at elevene mottar det samme tilbudet uansett hvilken skole de går på.

Størsteparten av skolebibliotekene i Akershus er en del av undervisningen i informasjonskompetanse og digitale ferdigheter, og gjennomfører kurs på alle trinn og alle linjer. Mailand videregående skole og Skedsmo videregående skole har for eksempel begge faste kursrekker som gjennomføres årlig i tett samarbeid med lærerne. I tillegg er det **høy aktivitet innen formidling av skjønnlitteratur på både bloggen Akershus leser og i ulike sosiale medier.** De aller fleste skolene har også årlige leseprosjekter med nye og aktuelle bøker som egner seg for både aldersgruppa og kompetansemål i fagene.

Alle skolebibliotekene spiller også en viktig rolle når elevene skal gjennomføre fordypningsemnet i norsk.

Drammen VGS

Drammen videregående skole har et skolebibliotek med gode arealer, 1000 km². Skolebiblioteket er mye brukt og har en åpen del, og en stille del. De har fem grupperom, styrt av elevene, ikke i rombestillingsprogrammet. Her er det lett å sitte alene, og lett å lage plass til store og små grupper. Drammen VGS' skolebibliotek har tre bibliotekarer.

Informasjonskompetanse: De har et systematisk samarbeid med faglærerne på vg1; alle klassene jobber i biblioteket i 5 økter med et kildeprosjekt. Kompetansemål fra læreboka er valgt ut, og klassen er delt i grupper. Hver gruppe velger et tema og en problemstilling. De skal belyse ulike sider ved problemstillingen ved hjelp av argumenter de finner i tekster de søker etter og leser på nettet. De skriver en drøftende artikkel, de lærer å referere til kilder og de skal føre en ryddig kildeliste. **Prosjektet har vist seg å være et fruktbart samarbeid mellom lærer og bibliotekar.** Underveis i gruppearbeidet går de ansatte rundt og veileder og diskuterer i gruppene, både naturfaglig og det som har med kilder og bilder og gjøre. På denne måten kan de følge elevenes arbeid tett på, både muntlig og skriftlig.

Hovedhensikten er å lese motstridende fagtekster/nyheter kritisk, underbygge argumenter, og bruke kildene i teksten, skrive sammen; en drøftende tekst med innledning og konklusjon – og vurdere kildene etter TONE-prinsippet. De blir deretter vurdert av medelever, lærer og bibliotekar på dette.

Det er et godt og praktisk eksempel på hvordan ta i bruk skolebiblioteket.

NEDPRIORITERTE SKOLEBIBLIOTEK

Dårlig bevissthet rundt verdien av et skolebibliotek, resulterer nødvendigvis også i et dårligere tilbud, og når kommuner vedtar innsparingsplaner kan det ofte gå ut over skolebiblioteket. Vi har tre tydelige eksempler på dette:

Oppegård kommune

I et spare- og effektiviseringstiltak vedtok Oppegård kommune i 2014 at innkjøp av nye bøker til skolebibliotekene skulle opphøre fra 2015. Forslaget innebar at elevene må bruke folkebiblioteket for nyere bøker, eller bøker som ikke fra før av er i skolebiblioteket. Også **ordningen med skolebibliotekarer på skolene ble vedtatt nedlagt** fra skoleåret 2015/2016. Stillingene skulle opphøre ved naturlig avgang, eller ved at de berørte ansatte ble omstilt eller tilbudt andre stillinger i kommunen. Administreringen av skolebibliotekene er i praksis et par timer i uka for utvalgte lærere, på enkelte skoler – ellers har elevene selvbetjening.

Det blir opp til ledelsen på hver enkelt skole å bestemme om det skal kjøpes inn bøker og det er ingen fagpersoner til å vurdere hva som skal kjøpes inn. Nærheten til bøker er essensielt for de aller fleste barn, de færreste kommer seg til et folkebibliotek hvis ikke det ligger på skoleveien eller rett ved andre fritidstilbud.

Oppegård kommune har ti grunnskoler og ifølge Grunnskolens informasjonssystem over 3 700 elever i 2018.

Finnmark fylkeskommune

Et annet innsparingsvedtak er fra Finnmark, hvor det høsten 2018 ble **foreslått at de åtte videregående skolene i Finnmark ikke lenger skulle ha stillinger knyttet til skolebibliotek**. Skolebibliotekene skulle i stedet betjenes av to årsverk plassert på fylkesbiblioteket i Vadsø. Eksisterende biblioteklokaler og boksamlinger skulle ivaretas av elevvakter som på ettermiddagen skulle utføre fysiske oppgaver. Medier skulle være digitale og kjøpes inn sentralt, og fylkesbiblioteket skulle være ansvarlig for å levere bibliotek tjenester til skolene.

Elever og flere instanser innenfor lærer- og bibliotekorganisasjoner protesterte mot en uryddig prosess og mente at forslaget ikke oppfylte elevenes lovfestede rett til skolebibliotek. Saken fikk bred medieomtale og kuttforslaget endte med å bli avvist av politikerne.

Bærum kommune

Rådmannen i Bærum kommune varslet høsten 2018 et forslag på 10 prosent kutt i skolebibliotekarstillingene for 2019 og ytterligere 20 prosent kutt i 2021. Som en del av prosjektet «Digital skolehverdag» argumenterte kommunen kuttene ved at en rekke funksjoner i tidligere bibliotekdrift skulle løses via de muligheter nettbrett gir alle elever og ansatte. **Reaksjoner fra lærere, tillitsvalgte og foreldre var at nettbrett ikke kan erstatte skolebibliotekarens rolle i arbeidet med lesing og læring, og at kommunen neglisjerte nyere forskning.** Det meste av barne- og ungdomslitteraturen på norsk er heller ikke tilgjengelig som e-bøker. Motstandere ønsket ikke å redusere et etablert og velfungerende tilbud til fordel for et digitalt eksperiment som ingen kjenner konsekvensen av.

Saken fikk mye medieoppmerksomhet. Kuttet på 10 % i 2019 ble nedstemt, men det ble flertall for fortsatt å kutte i 2021, og deretter 10 % årlig. Rådmannen i Bærum foreslo også kutt ved skolebibliotekene i 2010, 2011 og 2013.

12: FORSLAG TIL MERKNAD

Aksjon skolebibliotek har følgende forslag til merknad for § 9:

§ 9-2. Rådgiving og skolebibliotek

Skolen skal ha skolebibliotek. Skolebiblioteket skal være en integrert del av skolens pedagogiske virksomhet. Departementet kan gi nærmere forskrifter.

Hver grunnskole og videregående skole skal ha et skolebibliotek som er tilgjengelig og betjent i skoletiden og som har en sentral plass i skolens virksomhet. Skolebiblioteket skal være særskilt tilrettelagt for skolen og tilpasset de behov som følger av den ordinære opplæringen. Skolebiblioteket skal ha både en pedagogisk og sosial funksjon.

Skolebiblioteket skal, gjennom å tilby et variert tilfang av informasjon og litteratur, være en del av den pedagogiske virksomheten i skolen. Skolebibliotekets ressurser skal brukes systematisk i opplæringen på tvers av alle fag og i alle klassetrinn. Ressurser og medier som stilles til disposisjon skal komplettere og utfylle det ordinære pensummateriale og har som oppgave å bidra til elevenes læring. Ansatte i skolebiblioteket skal sammen med lærerne planlegge undervisningen og slik støtte elevene i å nå de utdanningsmål som er nedfelt i skolens målsettinger og læreplanene.